

Täysistunto

Keskiviikko 21.2.2024 klo 13.58—19.52

4. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2024

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Puolustusministeri Antti Häkkäsen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään kolme minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään kolme minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään kaksi ja puoli tuntia. — Puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.11 Puolustusministeri Antti Häkkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä eduskunta! Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan johti myös siihen, että Suomi liittyi Natoon. Nato on käynnistänyt kylmän sodan jälkeen merkittävimmän yhteisen puolustuksen vahvistamisen Naton sisäisenä toimintona. Yhteisen puolustuksen vahvistamiseen kuuluu itäisen Euroopan Venäjän rajamaiden ennakollisen rauhanajan puolustuksen vahvistaminen, ja nyt myös Suomi käsittelee omaa osallistumistaan näihin rauhanajan tehtäviin.

Arvoisa puhemies! Naton keskeisiä yhteisen puolustuksen rauhanajan tehtäviä ovat eteen työnnetty maavoimajoukot, pysyvät laivasto-osastot ja ilmapuolustus, joka koostuu air policingin ja air shieldingin tehtävistä. Ylläpitämällä näitä toimintoja rauhan aikana Nato osoittaa valmiutta ja puolustuskykyä vaarallisessa Euroopassa. Nämä tehtävät ovat tärkeä osa Naton perusajatusta, jonka mukaan kaikki liittolaiset valmistautuvat tukemaan toisiaan pelotteen ja puolustuksen toteutuksessa koko liittokunnan alueella. Lähes kaikki Naton jäsenmaat osallistuvat yhteisen puolustuksen rauhanajan tehtäviin joko pysyvällä kontribuutiolla tai säännöllisellä rotaatiolla.

Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainassa Nato perusti Baltian maissa ja Puolassa olevien maavoimajoukkojen lisäksi neljä uutta taisteluosastoa Unkariin, Slovakiaan, Bulgariaan ja Romaniaan, minkä myötä Natolla on tänä päivänä eteen työnnettyjä maavoimajoukkoja kaikissa liittokunnan itäisen reunan maissa Suomi ja Norja pois lukien.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

Naton pysyvät laivasto-osastot koostuvat neljästä erillisestä osastosta. Natolla on kaksi merivoimaosastoa ja kaksi miinantorjuntaosastoa. Laivasto-osastot ovat monikansallisia, integroituja, välittömässä valmiudessa olevia merivoimajoukkoja, joita voidaan käyttää koko merellisellä vastuualueella.

Naton ilmapuolustuksen tehtäviä toteutetaan air policing- ja air shielding -toiminnoilla. Air policing -toiminnalla huolehditaan ilmatilan valvonnasta ja reagoidaan mahdollisiin ilmatilaloukkauksiin, ja tämä on lähellä kansallista alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja turvaamiseen liittyvää päivystystoimintaa. Air shielding -toimintaan kuuluvat edellä kuvatun päivystystoiminnan lisäksi aseelliset partiolennot sekä harjoittelu ja pelotteen luominen. Naton air shielding -toimintaa toteutetaan Romaniassa, Bulgariassa sekä Mustallamerellä ilma-aluksilla ja ilmatorjuntayksiköillä.

Arvoisa puhemies! Osallistuminen Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin kuuluu liittolaisten toimintaan ja on tärkeä osa Suomen toimintaprofiilin kehittymistä erityisesti Nato-jäsenyyden alkuvaiheessa. Suomelle on tärkeää osoittaa konkreettisesti sitoutumista ja vastuunkantoa liittokunnan pelotteesta ja puolustuksesta 360 asteen ajattelutavan mukaisesti koko puolustusliiton alueella. Tehtäviin osallistuminen on osa liittokunnan taakanjakoa, ja se edistää myös Suomen nopeaa Nato-integraatiota. Osallistumisen vaikutuksia on tarkasteltu kokonaisvaltaisesti ja asiaa on valmisteltu yhteistyössä ulkoministeriön kanssa.

Kuluvana vuonna Puolustusvoimien on tarkoitus osallistua miinantorjuntaosaston tehtäviin Itämerellä Katanpää-luokan aluksella ja enintään 40 henkilöllä 1.4.—31.5. ja air shielding -tehtäviin Romaniassa, Bulgariassa sekä Mustallamerellä enintään kahdeksan hävittäjän lento-osastolla ja enintään sadalla henkilöllä 3.6.—31.7. välisenä aikana. Osallistumisesta on tarkoitus päättää kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansallista toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain perusteella. Naton maavoimajoukkoihin ei ole tarkoitus tässä vaiheessa osallistua.

Naton miinantorjuntaosastoon osallistumisen osalta osaston päätehtävänä on historiallisten merimiinojen raivaus tällä hetkellä. Muina tehtävinä ovat muun muassa Naton ja alusosastojen harjoituksiin osallistuminen, miinavaarallisella alueella liikkumisen harjoittelu sekä miinantorjuntataktiikan ja -doktriinin kehittäminen.

Osallistuminen Naton air shielding -tehtäviin Romaniassa, Bulgariassa sekä Mustallamerellä on tarkoitus toteuttaa yhteistyössä Ison-Britannian kanssa. Romaniassa Ilmavoimat toteuttaisi lentokoulutus- ja harjoitustoimintaa, osallistuisi lentokierroksiin lähialueilla järjestettävissä Naton harjoituksissa, toteuttaisi harjoittelua alueella olevien ilmatorjuntayksiköiden kanssa ja osoittaisi Naton läsnäoloa. Ilmavalvonnan päivystystoiminta toteutettaisiin vuorotellen Ison-Britannian kanssa. Operaation aikana toteutettaisiin arviolta neljä päivystysviikkoa aseistetuilla Horneteilla. Suomen lento-osasto tukeutuisi ilmatukikohtaan Kaakkois-Romanian alueella.

Air policing -tehtäviä toteutettaisiin Naton jäsenvaltioiden Romania ja Bulgaria sekä Mustanmeren kansainvälisten vesialueiden matalan riskin alueilla. Harjoituslentotoimintaa toteutettaisiin tarkoitukseen varatuilla harjoitusalueilla Romanian ja Bulgarian ilmatilassa. Suomalaisen osaston koko olisi enintään kahdeksan F/A-18-hävittäjää ja enintään sata henkilöä. Puolustusvoimilla olisi mahdollisuus vetää joukko pois tehtävästä, mikäli kansallinen puolustus sitä edellyttäisi.

Arvoisa puhemies! Kansallisen lainsäädäntömme mukaan kansainvälisen avun antamiseen ja yhteistoimintaan osallistuvalla henkilöstöllä on tehtävää suorittaessaan kansainvä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

liseen oikeuteen perustuva ja yhteistoimintaosapuolen määrittämä toimivalta sekä oikeus käyttää tehtävän kannalta välttämättömiä voimakeinoja. Miinantorjuntaosaston toiminnassa noudatetaan Naton neuvoston hyväksymiä toimivaltuuksia, joiden perusteella alusosastolle on laadittu oma voimakeinojen toimeenpanokäskey, joka mahdollistaa voimankäytön koko miinantorjuntaosaston oman toiminnan suojaamiseen siihen kohdistuvilta uhkilta. Air shielding -toimintaan sisältyvässä air policing -toiminnassa noudatetaan Naton neuvoston hyväksymiä toimivaltuuksia. Nämä sallivat hävittäjäosaston minimivoimankäytön Naton vastuualueilla, mikä kattaa tässä tapauksessa jäsenvaltioiden Romania ja Bulgaria ilmatilan osat. Toimivaltuudet vastaavat Suomen kansallisen lainsäädännön mukaisia, alueellisen koskemattomuuden valvonta- ja turvaamistoiminnassa käytettyjä toimivaltuuksia. Suomalaiset hävittäjät on tehtävien aikana varustettu samalla tavalla kuin kansallisessa alueellisen koskemattomuuden valvonta- ja turvaamistoiminnassa.

Arvoisa puhemies! Miinantorjuntaosastoa vastaan ei kohdistu normaalin kansainvälisen harjoitustoiminnan tai alueellisen koskemattomuuden turvaamisen tehtäviin verrattuna poikkeavia uhkia. Lännen sotilaallinen läsnäolo ja aktiivisuus vetävät kuitenkin puoleensa vastatoimia. Romaniasta toteutettavaan air shielding -tehtävään osallistumisen yleinen riskitaso vastaa kotimaasta toteutettavia alueellisen koskemattomuuden turvaamisen tehtäviä sillä lisäyksellä, että operointi toteutettaisiin lähempänä aktiivista sotatoimialuetta kuin Suomessa, mutta ilmavalvonnan päivystystehtäviä toteutetaan vain matalan riskin merialueilla sekä Naton jäsenvaltioiden alueilla. Kustannukset miinantorjuntaosastotehtäviin osallistumisen osalta ovat noin 4,7 miljoonaa euroa ja air shielding -tehtäviin osallistumisen osalta noin 3 miljoonaa euroa. Osallistuminen Naton yhteisen puolustuksen rauhanajan tehtäviin rahoitetaan puolustusministeriön hallinnonalan määrärahoista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.19 Timo Heinonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Me liityimme puolustusliitto Naton jäseneksi huhtikuussa 2023. Päätös osallistua Naton rauhanajan tehtäviin vuoden sisällä liittymisestä on osoitus suhtautumisestamme jäsenyyteemme: olemme alusta lähtien olleet valmiita osallistumaan vastuunkantoon täysimääräisesti koko liittokunnan puolustuksesta ja pelotteesta huolehtien.

Naton tunnetuin ulottuvuus on Pohjois-Atlantin sopimuksen artikla 5, niin kutsuttu muskettisoturiperiaate: kaikki yhden ja yksi kaikkien puolesta. Hyökkäys yhtä liittolaista kohtaan on hyökkäys kaikkia kohtaan, ja liittyessään Naton jäseneksi Suomi pääsi näiden turvatakuiden piiriin jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin toiveen toteuttaen: ”Ei koskaan enää yksin”.

Jotta voimme yhdessä liittolaistemme kanssa toimia kaikissa tilanteissa, on meidän varmistettava, että yhteistyömme toimii saumattomasti myös rauhanaikana. Rauhanajan tehtävissä liittolaiset valmistautuvat tukemaan toisiaan pelotteen ja puolustuksen toteutuksessa koko liittokunnan alueella.

Arvoisa puhemies! Tänä vuonna osallistumme Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin Merivoimilla ja Ilmavoimilla. Osallistumalla kehitämme omaa toimintaprofiili-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

liamme Natossa. Osallistuminen edistää myös maamme Nato-integraatiota, joukkojemme osaamista ja siten myös puolustuskykyämme.

Ilmavoimien osalta osallistumme ilmapuolustuksen toimintaan Romaniassa, Bulgariassa ja Mustallamerellä, ja ilmapuolustuksen tavoitteena on turvata koko liittokunnan ilma-tila. Tämä tapahtuu jatkuvalla läsnäololla, valvonnalla ja tarvittaessa myös voimankäytöllä. Näin osoitamme, että Nato on valmis joka päivä ympäri vuorokauden toimimaan, reagoimaan nopeasti mahdollisiin ilmatilan loukkauksiin.

Merivoimien osalta osallistumme Naton pysyvän miinantorjuntaosaston toimintaan Itämerellä. Me olemme johdonmukaisesti korostaneet Nato-jäsenyytemme lisäävän Itämeren vakautta. Osallistumisemme edistääkin konkreettisesti oman lähialueemme turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Päätös osallistua on ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittävä. Päätös vaikuttaa maamme kansainväliin suhteisiin ja kumppanuuksiin. Se on viesti sekä liittolaisillemme että Naton ulkopuolella oleville maille, että olemme aktiivinen liittolainen, joka osallistuu täysimääräisesti Naton kaikkeen toimintaan ja sitoutuu liittokunnan kattavaan pelotteeseen ja yhteiseen puolustukseen.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä puoltaa osallistumistamme Naton rauhanajan tehtäviin. Suomen viesti on selkeä: kannamme vastuumme, tuotamme turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Osallistuminen rauhanajan tehtäviin on vain pieni osa suurempaa kokonaisuutta. Washingtonin huippukokous hämmöttää kevään jälkeen, ja meidän, kokoomuksen eduskuntaryhmän, puolesta nostan esille kolme asiaa:

Ensiksi, alleviivaamme Naton yhtenäisyyttä. Ilman yhtenäisyyttä ei Natolla ole uskottavuutta. Liittolaisten on yhdessä ajettava pelotteen ja puolustuksen vahvistamista. Avointen ovien periaate on perustavanlaatuinen osa Naton uskottavuutta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Sveriges plats är i Nato. Sveriges medlemskap i Nato bidrar till Finlands, Nordens och hela Natos säkerhet.

Toiseksi, tukemme Ukrainaan: Suhtaudumme myönteisesti Ukrainan Nato-jäsenyyteen. Suomelle on tärkeää, että liittolaiset jatkavat pitkäjänteistä materiaali- ja rahallista tukea Ukrainalle. Tämän mahdollistamiseksi on panostettava myös puolustusteollisuuteen.

Ja kolmanneksi, Nato-maiden on nostatettava puolustusmenot Naton toivomalle tasolle. Meidän oma puolustusmenojen osuus bruttokansantuotteesta on tänä vuonna noin 2,3 prosenttia. Suomella pitää olla konkreettinen suunnitelma siitä, miten puolustusmenot pidetään pitkäjänteisesti riittävällä tasolla. Kannustammekin liittolaisia saavuttamaan kyseisen tavoitteen.

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Nato on demokraattisten, samanmielisten maiden turvallisuusyhteisö. On ensisijaisen tärkeää, että suhtaudumme Nato-jäsenyyteemme kunnianhimoisesti ja määrätietoisesti. Osallistuminen Naton rauhanajan valmiustehtäviin on tärkeä osa Nato-jäsenyyttämme. Toinen ulottuvuus on Naton läsnäolon edistäminen Suomessa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä tukee hallitusta Suomen Nato-jäsenyyden kehittämisessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

15.24 **Jari Ronkainen ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on valtioneuvoston lain edellyttämä selonteko eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2024. Toiminnassa ei sinällään ole mitään uutta ja ihmeellistä, sillä olemme osallistuneet erilaisiin Nato-operaatioihin jo kumppanimaanakin — nyt osallistumme yhtenä Nato-liittolaisena muiden joukossa.

Jos toiminta tai apu sisältää mahdollisesti sotilaallisten voimakeinojen käyttöä, on valtioneuvoston kuultava eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa ennen päätöksentekoa. Eduskuntaa valtioneuvoston on kuultava antamalla asiasta selonteko ennen päätöksentekoa, jos kyseessä on erityisen vaativa tilanne. Tätä ohjaa kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annettu laki.

Tänä vuonna Puolustusvoimien on tarkoitus osallistua Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin Itämerellä Katanpää-luokan aluksella ja enintään 40 henkilöllä loppukeväästä. Lisäksi tarkoituksena on osallistua Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen air shielding -tehtäviin Romaniassa, Bulgariassa sekä Mustallamerellä enintään kahdeksan hävittäjän lento-osastolla ja enintään sadalla henkilöllä kesä—heinäkuussa. Naton maavoimajoukkoihin ei ole tarkoitus tässä vaiheessa osallistua.

Osallistuminen Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin kuuluu liittolaisten toimintaan ja on tärkeä osa Suomen toimintatavan kehittymistä Naton jäsenyyden alkuvaiheessa. Tehtäviin osallistuminen on olennainen osa liittokunnan taakanjakoa ja samalla edistää Suomen liittämistä Naton kokonaisuuteen. Osallistuminen Naton yhteisen puolustuksen rauhanajan tehtäviin on yksi tapa, jolla Suomi osallistuu liittokunnan toimiin turvallisuusympäristön — siis meidän omankin turvallisuusympäristömme — vahvistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Osallistuminen miinantorjuntaosaston tehtäviin Itämerellä on osoitus vastuunkannosta lähialueemme turvallisuudesta. Suomi on korostanut Nato-jäsenyytemme lisäävän Itämeren alueen vakautta. Air shielding -toimintaan osallistuminen osoittaa selvästi Suomen valmiuden vastata eteläisimpien valtioiden turvallisuushuoliin. Mustanmeren alueen merkitys Natossa on kasvanut sille tasolle, että Nato on jo vahvistanut toimiaan alueella.

Puolustusvoimien osallistuminen tehtäviin vahvistaisi osaltaan Suomen tukea Ukrainalle. Mustanmeren alueella tehtävät toteutettaisiin yhteistyössä Ison-Britannian kanssa, mikä on tärkeää turvallisuus- ja puolustuspoliittisen yhteistyön kannalta.

Osallistumista Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen pysyvän miinantorjuntaosaston toimintaan Itämerellä sekä air shielding -tehtäviin Romaniassa, Bulgariassa ja Mustallamerellä pidetään laissa tarkoitettuna erityisen vaativana tilanteena. Riski- ja uhka-arvion perusteella nykytilanteessa toimintaan ei sisälly merkittäviä riskejä, mutta kokonaan ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että tehtävien aikana tilanne muuttuisi vaativammaksi, jolloin lain mukaan valtioneuvosto kuulee eduskuntaa antamalla sille asiasta selonteon ennen päätöksentekoa.

Osallistuminen Naton yhteisen puolustuksen rauhanajan tehtäviin rahoitetaan puolustusministeriön hallinnonalan määrärahoista. Tehtävien aiheuttama mahdollinen lisämäärärahan tarve käsitellään lisätalousarvioprosessissa. Toimivallasta ja voimakeinojen käytöstä kansainvälisen avun antamisessa yhteistoiminnassa ja muussa kansainvälisessä toiminnassa säädetään puolustusvoimista annetussa laissa.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset olemme ylpeitä sotilaidemme osaamisesta. Haluamme osaltamme, että Suomi kantaa vastuunsa puolustusliitto Naton yhtenä turvallisuuden tuottajana. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.29 Jani Kokko sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta.” Tämä kolmen muskettisoturin tunnuslause on läntisen liittokunnan ydin ja taannut jo 75 vuoden ajan jäsenmaidensa koskemattomuuden. Se on ankkuroinut Pohjois-Amerikan Euroopan puolustukseen ja luonut vahvan arvoyhteisön, joka ei uhkaa ketään.

Suomi on aina pitänyt huolta uskottavasta ja itsenäisestä puolustuskyvystä. Tässä suhteessa olemme kulkeneet eri tietä monien eurooppalaisten valtioiden kanssa, jotka antoivat puolustuskäytönsä rapautua kylmän sodan päättymisen jälkeen. Syy on tietysti ilmeinen: Heillä toisin kuin meillä potentiaalinen vihollinen siirtyi kylmän sodan päättyessä yli tuhat kilometriä itään päin. Meillä samanlaista turvallisuuspoliittista muutosta ei tapahtunut, vaan potentiaalinen uhka säilyi suoraan rajan takana.

Helmikuussa 2022 tuo potentiaalinen uhka realisoitui koko Euroopalle. Perustavanlaatuiset muutokset turvallisuusympäristössä ovat lopulta johtaneet myös Suomen liittokunnan jäseneksi Venäjän laajennettua hyökkäyssotaansa Ukrainassa lähes päivälleen kaksi vuotta sitten. Suomi haki liittouman jäsenyyttä pääministeri Marinin johdolla, vahvalla parlamentaarisella tuella ja ennen kaikkea vahvan kansalaisten antaman tuen siivittämänä. Liittoutuminen konkretisoituu tänä keväänä, kun Suomi osallistuu ensimmäistä kertaa liittouman jäsenenä Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin. Nyt on tärkeää, että uutena jäsenmaana osoitamme sitoutumista ja vastuunkantoa liittokunnan pelotteesta ja puolustuksesta myös tällä tavalla.

Tämä Suomen tulevaisuuden kannalta merkittävä teko on historiallinen. Suomi lähettää ensimmäistä kertaa tässä laajuudessa toisen maailmansodan jälkeen Puolustusvoimien osastoja toimimaan aseistettuna maamme rajojen ulkopuolelle. Olemme toki osallistuneet Naton rauhankumppanuusohjelman puitteissa erilaisiin operaatioihin sen ohjelman perustamisesta lähtien, mutta nyt olemme aivan uuden edessä. Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtävät ovat osa liittokunnan normaalia toimintaa, johon me nyt pääsemme otamaan osaa. Kannamme velvoitteemme tuoreena jäsenmaana, kun asetamme sotilaallisia voimavaroja liittokunnan pelotteen ja puolustuksen käyttöön. Kuten selonteossakin todetaan, lähes kaikki Naton jäsenmaat osallistuvat rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin joko pysyvällä kontribuutiolla tai säännöllisellä rotaatiolla. Ylläpitämällä eteen työnnettujen maavoimien, pysyvien laivasto-osastojen sekä ilmapuolustuksen toimintoja rauhan aikana Nato osoittaa valmiuttaan ja puolustuskäytönsä. Aktiivinen osallistuminen yhteisen puolustuksen tehtäviin osoittaa ennen kaikkea liittouman yhtenäisyyttä ja sitä kautta vahvistaa yhteistä pelotetta. Osallistuminen yhteisen ilmapuolustuksen tehtäviin Mustallamerellä on keskeistä siitä näkökulmasta, että erityisesti Ukrainan sodan vuoksi alueen strateginen merkitys on kasvanut, ja Nato on siksi lisännyt siellä läsnäoloaan. Ilmavoimien osallistuminen alueen turvallisuushuoliin vastaamiseen vahvistaakin osaltaan myös tukeamme Ukrainalle. Huomionarvoista on, että operaatio toteutettaisiin lähempänä aktiivista sotatoimialuetta kuin Suomessa mutta ilmavalvonnan päivystystehtäviä toteutetaan vain matalamman riskin merialueilla sekä Naton jäsenvaltioiden alueella. Näihin toimintoihin osallistuminen on meille tärkeää siitäkkin näkökulmasta, että se mahdollistaa suomalaisille joukoille Naton toimintatapojen ja taktiikan harjoittelua sekä toisaalta yhteistoimintakyvyn ja suorituskyvyn kehittämistä. Näin ajamme itseämme sisään Naton toimintarakenteisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

Arvoisa puhemies! Selontekomenettely on tämänkaltaisen päätöksenteon yhteydessä keskeinen. Tarkoitus on, että tasavallan presidentti tekisi päätöksen Puolustusvoimien osallistumisesta edellä mainittuihin tehtäviin valtioneuvoston ehdotuksesta kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain säännösten mukaisesti. Jos tällainen päätös koskee erityisesti vaativaa tilannetta, valtioneuvoston on ennen päätöksentekoa kuultava eduskuntaa antamalla sille asiasta selonteko. Onkin erinomainen osoitus yhteiskunnassamme vallitsevasta parlamentarismista, että keskustelemme tästä selonteosta tänään tässä salissa. Meillä on Suomessa vahvat perinteet siitä, että eduskunta pidetään hyvin mukana ulko- ja turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit pidämme keskeisenä, että Suomi osallistuu aktiivisesti liittokunnan toimiin yhteisen turvallisuusympäristön vahvistamiseksi sekä osoittaa sitoutumista liittokunnan yhteiseen puolustukseen. Siksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä antaa tukensa sille, että Puolustusvoimat osallistuu Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin. Yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

15.35 Hanna Räsänen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen puolustus perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, koulutettuun reserviin ja koko maan puolustamisen periaatteeseen. Puolustusvoimat, varusmiehet ja koulutetut reserviläiset tekevät arvokasta työtä maamme turvallisuuden eteen.

Tulen Itä-Suomesta, Pohjois-Karjalasta. Olen käytännössä huomannut, kuinka hyvin toimiva viranomaisyhteistyö luo turvaa alueelle. Tässä epävakaa maailmantilanteessa Puolustusvoimien, Rajan, poliisin ja pelastustoimen saumaton yhteistyö on erityisen tärkeää. Kevään tuloa ja lumien sulamista odotetaan alueellamme nyt pelonsekaisin tuntein.

Venäjän käyttämään välineellistettyyn maahanmuuttoon on kyettävä vastaamaan päätäväisesti. Viranomaisille on taattava lainsäädännölliset ja taloudelliset toimintaedellytykset vastata itärajan turvallisuudesta kaikissa tilanteissa. Hallitukselta odotetaan nyt uusia päätöksiä.

Suomen jäsenyys Natossa kaksinkertaisti liittokunnan rajan Venäjän kanssa. Itärajan turvallisuuden takaaminen on Suomen, Euroopan unionin ja Naton yhteinen asia. Lisäksi on muistettava, että turvallisuus tulee muustakin kuin puolustuksesta tai pelotteesta. Asutun ja elinvoimainen Itä-Suomi tarkoittaa turvallisempaa Suomea.

Puolustusliitto Naton tärkein tehtävä on rauhan, vakauden ja turvallisuuden takaaminen koko liittokunnan alueella. Vahva ja toimintakykyinen liittokunta ehkäisee sotilaallisten kriisien syntymistä ja puolustaa jokaista jäsenvaltiotaan.

Mikäli Suomeen kohdistuisi uhka, maamme puolustettaisiin koko liittokunnan voimavaroilla. Onkin tärkeää, että jokainen jäsenvaltio vastaa osaltaan Naton puolustuksen ja pelotteen uskottavuudesta. Tämä velvoittaa yhtä lailla niin suuria kuin pieniäkin jäsenvaltioita. Turvallisuusympäristön heikennyttyä yhteisen puolustuksen ja pelotteen merkitys on korostunut. Nato on nyt jälleen ydintehtävänsä äärellä.

Arvoisa puhemies! Suomi on jäsenyytensä ensimmäisenä vuonna kytkeytynyt Naton rakenteisiin, puolustussuunnitteluun ja liittokunnan harjoittelutoimintaan. Päätös osallistua Naton rauhanajan tehtäviin viestii sitoutumisesta koko liittokunnan turvallisuuteen. Tehtävät parantavat maamme yhteistoimintakykyä liittolaisten kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

Naton rauhanajan puolustuksen tehtävät koostuvat maavoimajoukoista, pysyvistä laivasto-osastoista ja ilmapuolustuksesta.

Hallitus esittää Suomen osallistumista Naton pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin Itämerellä Katanpää-luokan aluksella enintään 40 henkilöllä huhti—toukokuussa. Toinen tehtävä on osallistuminen ilmavalvontaan Romaniassa, Bulgariassa ja Mustallamerellä enintään kahdeksan hävittäjän lento-osastolla ja enintään 100 henkilöllä kesä—heinäkuussa.

Keskustan eduskuntaryhmä pitää perusteltuna Naton meri- ja ilmavoimien tehtäviin osallistumista. Itämeri on kasvavan jännitteen alue, jossa tarvitaan näkyvää valmiutta. Merivoimien tehtävät lisäävät Itämeren vakautta ja turvallisuutta lähialueillamme.

Ilmavoimien tehtävä Kaakkois-Euroopassa puolestaan osoittaa sitoutumisemme koko liittokunnan turvallisuuden vahvistamiseen. Ilmavalvonnan päivystystoiminta toteutetaan yhteistyössä Ison-Britannian kanssa, joka on Suomelle tärkeä puolustuskumppani myös pohjoisella alueella.

Liittokunnan kokonaisturvallisuuden kannalta itäisen sivustan vahvistaminen on aivan avainroolissa. Nato onkin vahvistanut maavoimajoukkoja kaikissa itäisen reunan maissa Suomea ja Norjaa lukuun ottamatta.

Suomi ei tässä vaiheessa osallistu Naton maavoimajoukkoihin. Maavoimien rooli on keskeinen itäisen sivustan turvaamisessa, ja Ruotsi on jo ennen jäsenyyden toteutumista ilmoittanut osallistuvansa myös maavoimajoukkoihin Latviassa.

Keskusta kannustaakin hallitusta etsimään tarvittavat ratkaisut, jotta myös Suomi voisi jatkossa osallistua maavoimilla Naton rauhanajan tehtäviin. Osallistuminen toisi lisää harjoitusta Maavoimien henkilöstölle ja reserviläisille sekä syventäisi puolustus suunnittelua ja yhteistyökykyä ja ennen kaikkea yhteistoimintaa alueellamme.

Arvoisa puhemies! Naton rauhanajan tehtäviin osallistumalla Suomi vahvistaa omaa turvallisuuttaan, kehittää koko liittokunnan puolustusta ja ennen kaikkea edistää rauhan syntymistä ja rauhan säilymistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

15.40 Sofia Virta vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä on merkittävä hetki, kun Suomi on ensimmäistä kertaa lähettämässä joukkojaan Naton toimintaan liittokunnan jäsenenä. Suomen Nato-jäsenyyden vasta muovautuessa tämä onkin nyt erinomainen paikka meille Suomea näyttää vahva osaamisemme ja sitoutumisemme yhteiseen puolustukseen. Samalla kerrytämme lisää kokemusta ja pääsemme kehittämään Suomen profiilia Naton jäsenmaana.

Puolustusvoimien henkilöstölle tämä tarjoaa osana Natoa yhteistoimintakokemusta, jonka päälle osaamisen kehittämistä voidaan jatkossakin yhä rakentaa. Yhteisillä rakenteilla, harjoittelulla, sotilaallisella läsnäololla ja muulla tiiviillä yhteistyöllä huolehditaan siitä, että Naton pelotteen takana on myös sitä vastaava vahva suorituskkyky.

Kun Suomi liittyi Natoon, sitouduimme turvaamaan Naton turvallisuutta läpi liittouman kattaen sen koko alueen. Tähän me olemme sitoutuneet, ja saman sitoumuksen on tehnyt jokainen muu mukaan liittynyt valtio, joista jokainen vastavuoroisesti on valmis turvaamaan meidän Suomen aluetta tarpeen niin vaatiessa. On tärkeää, että Suomi rakentaa profiiliaan uskottavana liittolaisena muille Nato-jäsenmaille. Vastavuoroisuuden periaate on keskeinen osa Naton toimintaa, ja se on osa sitä pelotetta, johon puolustusliiton koko voi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

ma perustuu — ketään ei jätetä yksin. Se on vahva suoja meille Suomena ja meille suomalaisille. Se on sitoumus, jota meidän täytyy vaalia ja kunnioittaa. Siksi rauhanajan tehtäviin osallistumalla me näytämme myös konkreettisesti, että Suomeen voi luottaa ja että me kannamme vastuamme osana yhteistä puolustusta ja sen kehittämistä. Suomella on paikka näyttää, että me olemme valmiita yhteistyöhön luotettavana kumppanina kaikkien Nato-maiden kanssa. Puolustusliiton jäsenenä Suomi edistää Euroopan ja maailman vakautta, rauhaa ja turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Suomella on pitkä historia kansainvälisestä yhteistyöstä myös kriisinhallintatehtävissä, mikä osaltaan on kehittänyt profiiliamme varmasti myös Nato-kumppaneiden silmissä. Suomella on hyvä tilaisuus tarjota jo kertynyttä erityisosaamistamme Naton käyttöön ja tuoda esille se lisäarvo, jota voimme uutena jäsenenä puolustusliittoon tuoda. Meidän tulee myös painottaa Naton tehtävää rauhan ja demokratian vahvistamisessa. Erityisesti tässä maailmanajassa, jossa elämme, on näiden Naton omien arvojen mukaisen toiminnan merkitys valtavan suurta.

Jatkossakin on ehdottomasti varmistettava eduskunnan tiedonsaanti ja rooli päätöksentekijänä laajasti Natoa koskevissa asioissa. Käynnissä oleva selontekotyö ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon ja puolustuselonteon parissa on tärkein osa Suomen linjan muodostamista, ja siinä parlamentaarinen seuranta on aivan olennaista. On sinänsä hyvä ja on tarpeen, että hallitus on nyt jo linjannut ensimmäiset askeleet Suomen osallistumiselle Nato-operaatioihin, mutta samalla on huolehdittava siitä, että Suomen linja muodostetaan kokonaisuutena, yhdessä, parlamentaarisesti.

Arvoisa puhemies! Samalla kun käymme tätä tärkeää keskustelua Natosta, emme voi unohtaa EU:n yhteisen puolustus- ja turvallisuuspolitiikan vahvistamista ja sen tarvetta. Nämä ulottuvuudet, ne eivät ole toisiaan poissulkevia vaan toisiaan täydentäviä. Tarvitsemme yhteisiä eurooppalaisia panostuksia yhteisen puolustuksemme kehittämiseen sekä osana Natoa että sen ulkopuolella. Kiristynyt turvallisuustilanne, joka meillä on käsissä Euroopassa, alleviivaa entisestään yhtenäisyyden tarvetta Euroopan valtioiden kesken. Juuri nyt kiireellisintä on vihdoinkin valjastaa Euroopan puolustusteollisuus toden teolla Ukrainan tueksi. Ukraina kun ei taistele vain Ukrainan vaan koko Euroopan vapauden ja turvallisuuden puolesta.

Ja vielä aivan loppuun, arvoisa puhemies! Kuten valtioneuvoston selonteossa huomioidaan, Naton toimintaan osallistuminen ei ole vaaratonta ja siihen osallistumisessa on myös riskejä heille, jotka tehtäviä konkreettisesti kentällä suorittavat. Siksi haluan vihreiden puheenjohtajana vielä vahvasti lopuksi kiittää mukaan tehtäviin lähteviä rohkeita suomalaisia sotilaita heidän merkittävästä henkilökohtaisesta panoksestaan Suomen Nato-jäsenyyden rakentamiseen näin jäsenyytemme alkutaipaleella ja koko Euroopan turvallisuuden takaamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

15.44 Merja Kyllönen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on ensimmäisen kerran osallistumassa Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin, ja on tärkeää, että eduskuntaa kuullaan asian suhteen ja sen vaikutusmahdollisuudet aidosti turvataan. Osallistuminen Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin kuuluu liittolaisen toimintaan ja on tärkeä osa Suomen toimintaprofiilin kehittymistä erityisesti Nato-jäsenyyden alkuvaiheessa. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä katsoo, että Suomelle on tär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

keää osoittaa konkreettisesti sitoutumista ja vastuunkantoa liittokunnan pelotteesta ja puolustuksesta koko liittokunnan alueella, jotta myös artikla 5:n uskottavuus säilytetään.

Puolustusvoimien on tarkoitus osallistua yhteisen puolustuksen tehtävissä pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin Itämerellä Katanpää-luokan aluksella ja air shielding -tehtäviin Romaniassa, Bulgariassa sekä Mustallamerellä. Naton pysyvän miinantorjuntaosasto 1:n päätehtävänä on historiallisten merimiinojen raivaus. Miinantorjuntaosastolla Nato osoittaa yhtäältä valmiuttaan, lisää pelotettaan ja mahdollistaa joukkojen yhteisen harjoittamisen. Romaniassa Ilmavoimat toteuttaa lentokoulutus- ja harjoitustoimintaa, osallistuu lentokierrokseen lähialueella järjestettävissä Naton harjoituksissa, toteuttaa harjoittelua alueella olevien ilmatorjuntayksiköiden kanssa ja osoittaa myös Naton tärkeää läsnäoloa alueella.

Arvoisa Puhemies! On arvokasta, että Suomessa käydään myös Nato-harjoituksiin liittyvän selonteon käsittelyn yhteydessä avointa keskustelua siitä, millainen Nato-maa Suomi tulee olemaan ja haluaa olla. Merkittävä kysymys, josta ei ole ollut laajaa yhteisymmärrystä, on Suomen rooli ydinaseiden suhteen.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä katsoo, että Naton sisällä Suomen on tehtävä edelleen tiivistä yhteistyötä erityisesti Pohjoismaiden kanssa eri jäsenmaiden ihmisoikeusongelmien esiin nostamiseksi ja ihmisoikeuksien puolustamiseksi, ydinaseriisunnan edistämiseksi sekä Pohjolan pitämiseksi ydinaseettomana alueena. Pohjoismaiden oman turvallisuuden takaaminen yhdessä on tärkeää, jotta turvallisuutemme ei ole riippuvaista kauempana sijaitsevien jäsenvaltioiden poliittisista suhdanteista.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että Suomi Nato-jäsenenä jatkaa myös laajaan turvallisuuskäsitykseen ja ihmisoikeuksiin perustuvaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaansa ja toimii aktiivisesti myös rauhanvälittäjänä ja aseidenriisunnan edistäjänä maailmalla. Suomen tulee edelleen aktiivisesti edistää ulko- ja turvallisuuspolitiikassaan myös naisten, tyttöjen ja vähemmistöjen asemaa, vaikka se ei tässä konservatismiin painuvassa maailmassa oikein trendikästä tällä hetkellä olekaan.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mielestä Suomen on jatkossakin toimittava aktiivisesti ydinaseriisunnan edistämiseksi ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi. Suomen on allekirjoitettava ja ratifioitava YK:n ydinasekieltosopimus. Nato-maiden on toiminnassaan huomioitava edelleen myös ei-sotilaallisten uhkien merkitys alueillemme, kuten koko ihmiskuntaa uhkaava ilmastonmuutos, joka on kyettävä pysäyttämään ajoissa. On tunnistettava myöskin uusien pandemioiden aiheuttamat haasteet. Aika vähän enää tänä päivänä puhutaan niin sanotuista pehmeämmistä turvallisuushaasteista, mutta ne ovat edelleen olemassa ja niitä ei tule unohtaa.

Suomen ei tule viedä puolustustarvikkeita humanitaarista oikeutta loukkaaviin tai systemaattisiin ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyviin maihin. Asevientä koskeva valvonta olisi ulotettava myös aseiden tuontiin, ja ihmisoikeusarvioinnin ja humanitaarisen oikeuden tavoitteiden huomioimisen on oltava myös osa kaikkea asekauppaa. Ihmisoikeudet eivät saa olla kaupan myöskään Natoon liittyneessä Suomessa.

Kun joku kysyi minulta, miten voin tukea ajatusta siitä, että suomalaiset sotilaat lähtevät muihin maihin turvaamaan yhteisen Nato-puolustuksen rakentumista, sanoin, että tällä hetkellä erittäin vahvana etulinjan maana meidän Suomen täytyy myöskin harjoitella, täytyy olla mukana yhteisessä toiminnassa, koska koskaan et tiedä, mitä aika tuo tullessaan. Vaikka me haluamme uskoa siihen, että rauha säilyy, ja tehdä kaiken sen eteen, niin koskaan ei tiedä, ja siihen me tarvitsemme vahvaa yhteistyötä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Strand, varsågod.

15.49 **Joakim Strand r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi on vahvistanut puolustustaan järjestelmällisesti jo pitkään. Meillä on tärkeää osaamista ja vahva puolustustahto. Suomen puolustus on hyvässä kunnossa, ja meidän on syytä olla ylpeitä maamme asevelvollisuudesta. Me RKP:ssä tosin haluaisimme, että se olisi paitsi yleinen myös tasa-arvoinen. Voimme joka tapauksessa todeta, että Suomi tuo mukaan Natoon hyvin varustetut puolustusvoimat.

Ärade talman! I dag diskuterar vi statsrådets redogörelse om Försvarsmaktens deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid 2024. I praktiken handlar det om att Nato visar beredskap och försvarsförmåga genom aktivitet med så kallade framskjutna markstyrkor, de stående maritima styrkorna och luftförsvaret. Så gott som alla medlemsländer deltar i uppgifter i det kollektiva försvaret i fredstid.

Suomen puolustusvoimien on tarkoitus osallistua Naton pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin Katanpää-luokan aluksella enintään 40 henkilöllä huhti- ja toukokuussa sekä air shielding -tehtäviin Romaniassa, Bulgariassa sekä Mustallamerellä enintään kahdeksan hävittäjän lento-osastolla ja enintään 100 henkilöllä kesä- ja heinäkuussa. Tällaisiin tehtäviin osallistuminen edistää Suomen nopeaa integroitumista Natoon, ja syy siihen, että liityimme Natoon, oli nimenomaan juuri rauhan turvaaminen. Suomen ei ole tarkoitus tässä vaiheessa osallistua Naton maavoimajoukkoihin.

Deltagandet i Natos minröjningsstyrka ökar stabiliteten i Östersjöområdet. Finland bidrar till att röja historiska sjöminor och övar på att röra sig på minfarliga områden samt att utveckla minröjningstaktiken och -doktrinen. I samband med uppgifterna övar man på Natos verksamhetssätt och taktik och utvecklar styrkornas förmågor och samarbete.

I och med deltagandet i Natos Air Shielding-uppgifter i Svartahavsregionen stärker Finland sitt stöd till Ukraina. En annan viktig konsekvens är att Finland stärker sitt försvarspolitiska samarbete med Storbritannien. Finland bedriver flygutbildnings- och övningsverksamhet, deltar i övningar i luftvärnsenheterna och påvisar Natos närvaro i området.

Arvoisa puhemies! Osallistuminen Naton yhteisen puolustuksen tehtäviin ei ole kovin riskialtista mutta ei täysin riskitöntäkään. Itämeren alueen uhkataso on matala. Osallistuminen air shielding -tehtävään sen sijaan toteutetaan lähempänä aktiivista sotatoimialuetta, ja provokaatiot ovat mahdollisia, vaikkakin epätodennäköisiä. Suomi luonnollisesti valmistautuu mahdollisiin vaikuttamispyrkimyksiin tehtäviin osallistumisen valmistelu- ja toteuttamisvaiheessa. Siksi tänään käytävä keskustelu Suomen osallistumisesta on tärkeä. Olemme nimittäin tekemässä päätöstä osallistumisesta erityisen vaativassa tilanteessa, ja siksi valtioneuvosto kuulee eduskuntaa tässä asiassa. Turvallisuustilanne voi suoraan sanottuna vielä kiristyä.

Arvoisa puhemies! Vallitsevassa taloudellisesta ja geopoliittisesta haastavasta tilanteesta on syytä sisäisesti keskittyä sellaisiin asioihin, jotka yhdistävät kansaa. Natolla on Suomen kansan laaja tuki, ja sitä koskeva konsensus ylittää myös puoluerajat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

Ärade talman! Det är viktigt att Finland är en aktiv och konstruktiv aktör i Nato. Som nya medlemmar av alliansen ska vi föregå med gott exempel. Det är därför viktigt att Finland hör till de elva av 30 medlemsländer som uppnår tvåprocentmålet, alltså att vi lägger minst två procent av BNP på försvaret. Självklart ska målsättningen vara att alla medlemsländer når detta. Deltagandet i Natos kollektiva försvar hör till de allierades verksamhet och är en viktig del av Finlands verksamhetsprofil. Vi är en producent, inte en konsument, av säkerhet.

Arvoisa puhemies! Ennen Suomen liittymistä Natoon RKP totesi, että Suomella oli vahva puolustus mutta että siitä puuttui eräs tärkeä osa. Puuttuva osa oli Nato-jäsenyys. Nyt olemme Naton täysjäseniä, mutta voimme silti todeta, että eräs tärkeä osa puuttuu edelleen: Ruotsin Nato-jäsenyys, Sveriges medlemskap. Yhteistyö läntisen naapurimme kanssa on tärkein yksittäinen turvallisuuspoliittinen kysymys Suomelle. Esimerkkinä: jos Itämerelle tulisi laivaliikenteen saarto, Merenkurkun ylittävä kiinteä yhteys helpottaisi tiekuljetuksia Suomeen. Siksi onkin tärkeää, että hallitusohjelmassa on kirjaus, että kiinteää yhteyttä Vaasan ja Uumajan välille selvitetään, että se selvitystyö on lähtenyt käyntiin. On ollut ilo huomata, kun itse olen tavannut paljon ruotsalaisia kollegoita Tukholmassa, että sielläkin ollaan herätty tähän.

Skandinavian pohjoisosan logistiikkayhteyksiä on parannettava, ja meille Nato on kokonainen vasta sitten, kun läheisin kumppanimme Ruotsi on myös sen jäsen. — Kiitos, tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

15.55 Sari Tanus kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Jos haluat rauhaa, valmistaudu sotaan.” Tuo ikivanha sanonta sopii maailmantilanteeseen, jossa nyt elämme. Saimme vuosikymmeniä elää aikaa, jolloin Suomessa oli kuin kiveen hakattuna kirjaus Nato-optiosta. Sotiemme jälkeiset vuosikymmenet olivat tuudittaneet meidät ruususenuneen, jossa sotilaspoliittinen suhteemme itäiseen naapuriimme Venäjään sekä suhtautumisemme Nato-liittolaisuuteen kiteytyivät yhteen sanaan: Nato-optio. Sana oli kuin lupaus siitä, että voimme olla ottamatta kantaa ja maailma säilyisi sellaisena, ettei lopullista kantaa tarvitsisi ottaakaan. Toisin kuitenkin kävi. Helmikuun 24. päivä 2022 muutti kaiken. Presidentti Niinistön sanoin: ”Naamiot on riisuttu.” Venäjän brutaali, täysin käsittämätön hyökkäys Ukrainaan muutti Suomea ja suomalaisia. Suhtautumisemme Natoon muuttui kuin salamaniskusta. Heräsimme päivään, jolloin moni koki oman turvallisuutensa uhatuksi: jos Ukraina, niin miksi ei Suomi? Siksi viime vuonna, 4. päivä huhtikuuta Suomi liittyi Naton täysjäseneksi.

Käsitlemme nyt ensimmäistä kertaa Suomen ollessa Naton täysjäsen valtioneuvoston selontekoa Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen tehtäviin. Naton rauhanajan tehtäviin osallistuminen on normaalia liittolaismaan toimintaa, jossa Suomen sotilaallisia voimavaroja asetetaan liittokunnan pelotteen ja puolustuksen käyttöön. Samalla osallistumisella on vaikutuksia Suomen kansainvälisten suhteiden sekä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisten kumppanuuksien näkökulmasta.

Suomen merivoimien mukanaolo miinantorjuntaosaston tehtävissä Itämerellä on konkreettinen osoitus vastuunkannosta, joka samalla lisää merkittävästi oman merialueemme vakautta ja turvallisuutta. Osana Naton pysyvää miinantorjuntaosastoa Katanpää-luokan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

alus toimeenpanee merioperaatioita osana osastolle käskettyjä tehtäviä. Suomen mukanaolo tehtävässä mahdollistaa Naton toimintatapojen ja taktiikan harjoittelua sekä suorituskyvyn ja yhteistoimintakyvyn kehittämisen. Naton pysyvän miinantorjuntaosasto 1:n päätehtävänä on historiallisten merimiinojen raivaus, mutta Merivoimille on erityisen tärkeää Naton ja alusosastojen harjoituksiin osallistuminen, miinavaarallisella alueella liikkumisen harjoittelu sekä miinantorjuntataktiikan ja -doktriinin kehittäminen.

Tässä kohtaa on hyvä painottaa, että Ruotsin saatua Naton täysjäsenyyden tuo Ruotsi merkittävän lisän Naton merivoimien toimintaan Itämerellä ja vahvistaa Naton puolustuskkyä alueella. Se myös mahdollistaa Suomen ja Ruotsin entistä tiiviimmän yhteistyön ja integraation.

Arvoisa puhemies! Suomen ilmavoimien osallistuminen Mustanmeren alueella tapahtuvaan air shielding -ilmavalvontaan osoittaa konkreettisesti Suomen valmiuden vastata eteläisempien jäsenvaltioiden turvallisuushuoliin Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssodan johdosta. Enintään kahdeksan suomalaisen Hornet-hävittäjän osallistuminen tehtäviin toteutetaan yhteistyössä Ison-Britannian kanssa, mikä myös edistää turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä Suomen ja Ison-Britannian välillä. Se tuo Suomelle arvokasta kokemusta yhteistyöstä Ison-Britannian ilmavoimien kanssa. Air shielding -ilmavalvontaan osallistuu Suomesta enintään sata kantahenkilökuntaan kuuluvaa sotilasta. Jatkossa on tärkeää selvittää Puolustusvoimien henkilöstötarve, jotta tarvittava valmius kansainvälisiin tehtäviin olisi riittävä.

On hyvä muistaa, että Nato-operaatioihin osallistuminen ei ole pelkkää harjoittelua vaan vaara konfliktiin joutumisesta on jatkuvasti läsnä. Toimintaan voi siten liittyä myös sotilaallisten voimakeinojen käyttöä. Siksi on hyvä, että selonteko antaa realistisen kuvan tilanteesta ja niihin liittyvistä tehtävistä. Tehtäviin osallistuminen on ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittävää. Tässä toteutuvat rakastetun, edesmenneen kenraali Ehrnroothin sanat: ”Ei enää koskaan yksin.”

Kristillisdemokraatit kiittää hallitusta hyvin laaditusta, kattavasta selonteosta, ja samalla toivotamme sotilaillemme Jumalan varjelusta vaativissa tehtävissänne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo.

16.00 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Heti aluksi on sanottava, että kyllä nyt on erikoinen selonteko. Kovasti yritetään selvittää asioita, mutta oikein mistään ei tule selkoa.

Nato-jäsenyys on Suomen turvallisuuden ytimessä, mutta salamyhkäisyys siitä, mitä jäsenyys esimerkiksi tuhansille suomalaisille reserviläisille merkitsee, ei auta asiaa vaan vaikeuttaa sitä. Kysymys kuuluu, miten Suomen osuus Naton nopean toiminnan joukoissa hoidetaan.

Vaikutuksista pitää alkaa puhua paljon avoimemmin. Muuten käy niin kuin puolustusministeri Häkkäsen reserviläisiä koskevan lehtilausunnon kanssa. Tarkoitus oli varmasti hyvä, mutta lopputulos oli täysi pannukakku.

Selonteossa kerrotaan, että Suomi lähettää tänä keväänä kahdeksan Hornetia Romaniaan ilmavalvontaan ja yhden laivan Itämerelle miinantorjuntaan, ja hyvä niin. Romaniaan lähtee noin 100 henkilöä. He ovat kaikki kantahenkilökuntaa. Miinantorjuntaan aluksella osallistuu enintään 40 henkilöä. Selonteon mukaan se toteutetaan aluksen pysyvällä kantahenkilöstöllä sekä erikseen reservistä palkattavilla sopimussotilailla. Varus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

miesten käyttö ei ole harjoituksissa mahdollista. Tämä ”reservistä palkatut sopimussotilaat” on koko selonteon tärkein lause. Siihen olisi pitänyt keskittyä ja kertoa suomalaisille, miten tämä aiotaan ratkaista.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kun kyse on Naton nopean toiminnan joukkojen koamisesta, sotilaita tarvitaan aivan eri määrä kuin nyt keväällä. Suomen kohdalla se tarkoittaa 4 000—5 000:ta taistelijaa, ja valmiuden pitää olla korkealla tasolla. Miten se kaikki hoidetaan, ja minkälaisia lakimuutoksia ja reserviläisten kanssa tehtäviä sopimuksia tämä kaikki vaatii? Tästä on puhuttu aivan liian vähän. On hyvä muistaa, että Nato on sotilasliitto. Kun käsky käy, silloin mennään.

Naton taistelujoukoista tehtiin päätös Madridissa vuonna 22. Se koskee myös Suomea. Naton tavoite on koota 100 000 sotilaan taistelujoukko kymmenessä päivässä. Silloin ei ole enää aikaa kysellä vapaaehtoisia.

Nato-jäsenyyteen liittyen on puhuttu liian paljon pelkistä hyödyistä Suomelle. Jäsenyys velvoittaa moniin uusiin vastuisiin, jotka tulevat vaatimaan sekä rahaa että lainsäädäntöä. Tästä puolesta on käyty aivan liian vähän keskustelua. Viimeistään nyt on suomalaisten ymmärrettävä, ettei Nato ole mikään noutopöytä, josta käydään noukkimassa lautaselle vain mieluisat herkut. On oikeuksia, mutta on myös velvollisuuksia. Kysymys kuuluu, löytyykö Suomen reserviläisiin perustuvasta armeijasta tällaista valmiutta vai miten se aiotaan järjestää. Varusmiehiä tämä ilmeisesti ei tule koskemaan.

Paljonko valmiusjoukoille maksetaan? Missä heidät koulutetaan? Miten korvaukset hoiduvat, jos suomalainen sotilas kaatuu ulkomailla? Puolustusvoimat varmasti on valmistele massa tätä, mutta kyllä tästä pitää käydä myös julkista keskustelua. Sotasalaisuudesta ei voi olla kyse, kun se koskee tuhansia suomalaisia reserviläisiä. Tämä on erittäin iso muutos. Ammattisotilaiden palkoista saatiin sopimus vuoden väennön jälkeen. Nyt on niiden reserviläisten vuoro, jotka aiotaan koota Naton nopean toiminnan joukoksi. Tällaisella joukolla olisi käyttöä varmasti myös itärajalla, jos hybridivaikuttaminen kovenee.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Keskustelu Nato-Suomen turvallisuudesta kaipaa paljon lisää avoimuutta. Olisi keskusteltava paljon enemmän siitä, millainen Nato-maa Suomi haluaa olla ja mitä kaikkea tällainen liittolaisuus Yhdysvaltojen kanssa tarkoittaa.

Suomen on pikkuhiljaa alettava tajuta, että olemme Naton täysjäsen, Yhdysvaltojen läheinen liittolainen, eli emme enää ole rähmällämme itään. Suomen kokonaisturvallisuudessa on kysymys Lapin, itärajan, pääkaupunkiseudun ja koko Itämeren rannikkoseudun puolustamisesta. Tässä ovat tärkeässä roolissa myös Naton tulevat taistelujoukot.

Lopuksi haluan vielä painottaa: tilanne on vakava, ja Suomen eduskunta päättää asioista, eli se tarvitsee suunnitelmat ja rahoituksen. Nyt meillä ei ole kuin tyhjä raportti, joka ei kerro mitään. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan tässä ministeri Häkkäsen vastauspuheenvuoro ensiksi, kolme minuuttia, ja sen jälkeen debatti. [Timo Heinonen: Kiitos!]

16.05 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat, kiitos osuvista puheenvuoroista. Taas kerran Suomi osoittaa yhtenäisyyttä ja päättävyyttä edustaja Kyllösen puheenvuorosta hallituspuolueisiin, ja näin meillä on yhteinen näkemys siitä, minkä takia me ollaan liittytty Natoon.

Kun katsotaan tätä tilannetta, miten esimerkiksi syksyn aikana Venäjän uhka-arvio on kehittynyt eri maiden analyysien osalta ja myös meidän tiedustelumme arvioiden kautta ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

tässä talvella, niin valitettavasti tilanne on mennyt hankalampaan suuntaan, ja senkin takia salissa yhtenäisyyden ja päättäväisyyden pitää olla erittäin väkevää. Nyt pitää mieltää se, että puolustuksessa tehdyt päätökset pitää tehdä hyvissä ajoin, jotta ollaan valmiita tulevinä vuosina. Puolustuksen kääntäminen ei onnistu hetkellisesti yhdessä tai kahdessa vuodessa. Sen takia nyt pitää varautua pahemman päivän varalle. Siksi pitää kaikissa Nato-maissa — erityisesti Euroopassa mutta myös Suomessa — kaikki puolustusjärjestelmän isommat ja pienemmät kysymykset penkoa läpi nyt tällä vaalikaudella. Siihen ovat liittyneet myös allekirjoittaneen kaikki avaukset, selvitykset ja valmistelut. Ne ovat vakavia kysymyksiä jokainen.

Meidän puolustuksen ja turvallisuuspolitiikan rakenne on nähdäkseni neljän pilarin varassa:

Tärkein on aina kansallinen oma maanpuolustus — kansakunnan päättäväisyys, puolustustahto ja artikla 3:n mukaisesti ensisijaisesti kyky puolustautua itse.

Toinen on Nato-jäsenyys, jossa viestimme on kirkas niin kuin Münchenin turvallisuuskokouksessakin äsken. Ei ole sellaista tilannetta, että Venäjä voisi vaikka hyökätä Viroon tai johonkin muuhun maahan, vaan Natoon. Eli Naton yhtenäisyys ja uskottavuus puolustus suunnitelmissa, komentorakenteessa, joukkorakenteessa, se on meidän missiomme tällä hetkellä. Se on myös meidän päätyölinjamme tällä hetkellä, miten viemme Natoon liittyviä asioita eteenpäin. Suomen puolustuksellinen turvallisuus, eteen työnnetty joukot ja ilmailu ovat yksi palanen, joka ei nyt ole kaikista keskeisin kysymys Naton sisällä tapahtuvista. Puolustusvaliokunnassa on näistä informoitu enemmän.

Kolmas on puolustusyhteistyöpilari, jossa USA, Iso-Britannia ja Pohjolan yhteydet ovat niitä linnakkeita, joiden varaan me nyt rakennetaan paljon konkreettisemmaksi ja syvemmäksi menevää yhteistyötä. Nämä ovat kaikki turvaluokiteltuja asioita, joita ei voi tässä enempää avata.

Neljäs pilari on kokonaismaanpuolustus eli se, että raja pitää, huoltovarmuus on kunnossa, yhteydet pitävät kriisitilanteissa, yhteiskunnassa kaikilla on maanpuolustusta palvelevia tehtäviä viime kädessä tai meillä ovat yritykset hyvin mukana huoltovarmuusvarautumisjärjestelyissä ja muissa.

Siinä on neljä pilaria, joilla me nostetaan sitä kynnystä, että Suomea ei kannata edes yrittää horjuttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Sitten, arvoisat edustajat, käynnistetään V-painikkeella debattikeskustelu. — Ja ensiksi otetaan edustaja Heinonen.

16.08 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Välitön osallistumisemme Naton rauhanajan tehtäviin kertoo, että me olemme siis tosissamme, kannamme vastuumme ja vaadimme sitä myös muilta. Sain tuossa viestin, että emmekö nyt tarvitsekaan niitä koneita täällä Suomessa, kun voimme antaa niitä muualle — tähän ehkä ministerikin voi vastata ja kertoa, miten tämä toimii — mutta se on täysin selvää, että siinä tilanteessa, jos me tarvitsemme koneet oman maan puolustamiseen, me voimme ne tänne siirtää. Toki nyt kun olemme Natossa, silloin siinä tilanteessa odotamme ja tiedämme, että saamme myös muiden koneita tänne, jos tilanne tällaiseksi äityisi.

Kysyn teiltä, arvoisa ministeri: Kun kruunu lähettää, niin kruunu kantaa myös huolen naisistaan ja miehistään. Olemme kirjanneet hallitusohjelmaan kriisinhallintaveteraanikeskuksen perustamisen mutta myös erittäin vahvan kirjauksen PTSD- eli traumaperäisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

stressihäiriöiden hoidon parantamisesta. Tämä kuuluu toki sosiaali- ja terveysministeriön puolelle, mutta uskoisin, että teillä on tässä tietoa, miten tämä valmistelu on etenemässä, sillä vastuu on meidän yhteinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari, Mika.

16.10 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että eduskunnalle annetaan selonteko vastaavanlaisista osallistumisista myös jatkossa. Tästä meillä on tietenkin pitkä historia, ja täällä eduskunnassa ollaan laajasti yksissä tuumin oltu sitä mieltä, että selontekoprosessi on hyvä keino avata myös julkisuuteen näitä osallistumiamme, aikaisemmin kriisinhallintaoperaatioihin ja nyt tähän historialliseen operaatioon, johonka Suomi nyt ensimmäisen kerran osallistuu.

Olemme kaikki ylpeitä omista Puolustusvoimista, sotilaistamme, niin ammatissotilaista kuin reserviläisistä, ja näitä kaikkia tullaan tulevaisuudessa varmasti tavalla tai toisella tarvitsemaan näissä kansainvälisissä tehtävissä Nato-joukkojen osalta. Annamme apua ja odotamme tietenkin itsekkin apua saavamme.

Kuitenkin, kun täällä mainittiin kunnioitettu, edesmennyt jalkaväenkenraali Ehrnrooth, on syytä mainita myös Augustin Ehrensverd. Meidän oman kotimaamme puolustamisen osalta on äärimmäisen tärkeää, että me voimme antaa apua ja voimme myös olettaa sitä itse saavamme, mutta meidän pitää myös pitää huolta omasta suorituskvyyvystämme. Se, että me annamme lento-osaston tähän tehtävään, on varmasti tarpeen ja meidän omien resurssien näkökulmasta mielekäs ratkaisu, mutta pitkällä aikavälillä meillä riittää vielä paljon niin puolustusvaliokunnassa [Puhemies koputtaa] kuin täällä salissa yhdessä mietittävää, miten tämä koko järjestelmä saadaan toimimaan tulevaisuudessa entistä paremmin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen.

16.11 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Naton perimäinen tehtävä on rauhan takaaminen liittokunnan jäsenille, ja on minun mielestäni erittäin hyvä, että Suomi ottaa välittömästi roolia, kohtalaisen tuoreena jäsenenä kuitenkin. Minun mielestäni se on äärimmäisen hyvä asia.

Aina pitää olla valmiina kaikkeen mahdolliseen, ja tähän on osittain sitä, niin kuin tuossa ministeri kertoikin, että meidän pitää valmistautua käytännössä kaikkeen ja rakentaa puolustusyhteistyö mahdollisimman hyvään kuosiin, jos joskus se paha päivä koittaa. Kuitenkaan ei pidä unohtaa myöskään rauhanturvaajaa ja rauhanrakentamistyötä, ja siinäkin on Natolla rooli, ja Suomikin on aikanaan ollut suurvalta siinä. Miten Nato-pöydissä tänä päivänä käydään keskustelua tältä rauhanturvaamispuolelta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

16.12 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristö on toden totta muuttunut, ja sen myötä tämä Naton itäisen sivuston puolustuksen merkitys ja pelotteen vahvistaminen ovat aivan erityisasemassa. Liittokunnan maavoimat ja niiden johto ovat aivan keskeisiä tässä suojassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

Suomi on ilmoittanut halukkuudesta saada maahamme Naton alaesikunta, ja nyt olisin kysynyt ministeriltä: minkälainen rooli tällaisella alaesikunnalla olisi Naton maavoimissa ja ennen kaikkea tämän itäisen sivuston suojaamisessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen.

16.13 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Olisin kysynyt puolustusministeri Häkkäselä tästä reserviasiasta, kun siitä nyt tulee sinnikkäästi palautetta ihmisiltä ja huolia, että koko reservilläkö tässä pitää olla nyt valmiudessa lähteä. Ainakin itselleni on syntynyt sellainen mielikuva, että meillä pitäisi olla jatkossa semmoinen noin 5 000 henkilön valmiusjoukkue, joka perustuu lähtökohtaisesti vapaaehtoisuuteen eli ei ole ketään kotoa tulossa hakemaan. Kun näitä erilaisia viestejä itse olen saanut ihan konkreettisesti, että laittavatko ne sieltä Kyllösen vai Häkkäsen vai kenet ne laittavat hakemaan, että nyt lähdetään, niin minä olen kyllä lohduttanut sitten niin, että kyllä se Häkkänen laittaa varmaan ensin Kyllösen ja katsoo sitten, tarvitaanko lisäjoukkoja. Mutta leikki sikseen. Eli tämä ymmärrys siitä, että joukkoja tarvitaan mutta että kaikkien ei tarvitse lähtökohtaisesti olla valmiudessa — pois lukien tietysti se, että kyllä meidän kaikkien pitää olla tätä kotimaata valmiudessa puolustamaan, jos semmoinen tilanne vielä vastaan tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strand.

16.14 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Tässä kun logistiikkayhteyksiä vahvistetaan Skandinaviassa, on tärkeitä, että ne palvelevat tietenkin nykypäivää, vientiteollisuutta ja tulevia investointeja mutta myös kriisiaikoja silloin, jos sellaisia tulee.

Kun kuulin, että ministeri tapaa lähiaikoina myös ruotsalaisen kollegan, niin voitte viedä terveisiä, että Suomessa on lähtenyt käyntiin myös muun muassa kenraaliluutnantti Mikko Heiskasen artikkelissaan Huoltovarmuuden varmistaminen mainitsema Merenkurkun kiinteä yhteys. Hallitusohjelmassa tähän liittyen mainitaan myös energiansiirtoyhteydet, sähkön ja kaasun siirto. Meidäthän muistettiin siitä, että ehkä tarvitsemme lisää nordicconnectoreita ja vähemmän balticconnectoreita. Tämä on lyhyin reitti tuolla Merenkurkussa. Aina kriisiaikoina se on jotenkin korostunut — sitä kautta sotalapset menivät yhteen suuntaan, aseet tulivat toiseen suuntaan, saksalaiset tulivat 18 ja ABB, silloinen Strömberg, siirrettiin pommituksilta suojaan — nyt taas korostuu. Kysehan ei ole pelkästään Pohjois-Norjan satamista — Narvik, Mo i Rana, Trondheim — vaan myös siitä, kun mennään Eurooppaan alaspäin toista kautta. Lycka till, kun tapaat kollegan, ja keskustelkaa näistä asioista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Tanus.

16.15 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos Suomen puolustus on rakennettu yleisen asevelvollisuuden varaan, hyvä näin. Toisin on kuitenkin useimmissa muissa Nato-maissa, ja moni miettiikin tässä vaiheessa, kuinka varmistetaan Nato-yhteistoiminnassa tarvittavan henkilöstön riittävyys. Onko Puolustusvoimien palveluksessa riittävästi kantahenkilökuntaa? Mikä on sen osuus, ja miten reserviläisten käyttö

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

erilaisissa operaatioissa mahdollistetaan? On arvioitu, että Suomen tulisi rekrytoida paljon, jopa tuhansia sopimussotilaita, ja mietitään myös, missä vaiheessa henkilöstöön liittyvät suunnitelmat tässä vaiheessa ovat. Mitä niistä voi avata? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa, jotka täällä ovat jo pyydettyinä, eli Niemi, Kokko ja Wallinheimo, ja sen jälkeen jos ministeri haluaa jotain sanoa tässä vaiheessa, niin lyhyesti, ja sitten mennään niihin kolmen minuutin puheenvuoroihin. — Edustaja Niemi.

16.16 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa puolustusministeri! Lyhyesti kysymyksiä: Nyt kun vieraaseen maahan lähdetään ensimmäistä kertaa sadan miehen joukolla ja kahdeksalla Hornetilla, niin miten on siellä näitten ihmisten majoittuminen? Miten tullaan käsittelemään heidän huoltonsa? Ja miten esimerkiksi tullaan käsittelemään mahdolliset rikokset heihin kohdistuvina, tai jos he tekevät rikoksia? Ja sitten kun Hornetit lähtevät aseistettuina tällaiseen tehtävään ja ne saattavat olla Mustalamerellä kansainvälisellä alueella, niin mikä on menettelyohje, jos venäläinen Suhoi tai venäläinen merialus tulittaa meidän Hornetia: vastataanko tuleen vai pyritäänkö poistumaan alueelta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kokko

16.17 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon todellakin, että tilanne ei koskaan eskaloitu siihen pisteeseen, että edustaja Kyllönen joudutaan laittamaan liikenteeseen, koska mitä olen oppinut hänet puolustusvaliokunnassa tuntemaan, niin siinä varmasti tanner kyllä rytisee.

Arvoisa puhemies! Edustaja Harkimo nosti itse asiassa aika tärkeän näkökulman esille nimenomaisesti siitä, että nyt kun olemme Naton jäseniä, niin Nato-jäsenyys ei ole mikään buffetpöytä, josta voimme ottaa itsellemme parhaita paloja ja jättää ne epämieluisimmat, vaan kuten nyt tämä käsittelyssä oleva asia osoittaa, me olemme täysin sitoutuneita Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa olevien liittolaistemme puolustamiseen, ja nimenomaan nämä rauhanajan operaatiot ovat siihen erittäin tärkeitä.

Uskon, että vaikka nyt lähetämme meidän sotilaitamme lähelle sotatoimialuetta, heidän turvallisuutensa tullaan vahvistamaan varmasti kaikella sillä vakavuudella, mikä on käytettävissä, mutta vähän siitä, mihin edustaja Niemikin jo viittasi: mitä konkreettisesti nimenomaan siellä alueella nyt tullaan tekemään, jotta suomalaisen kaluston sekä henkilöstön turvallisuus pystytään takaamaan maksimaalisesti tässä tilanteessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Wallinheimo.

16.19 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomelle roolia tarjotaan, ja Suomi sen ottaa, ja hyvä niin. Osallistutaan heti järkevästi ja osittain myös mielenkiintoisen rohkeasti liittokunnan kaikkiin näihin rauhanajan tehtäviin, ja se on aivan oikea lähestymiskulma tähän aikaan. Profiilia nostetaan myös puolustusteollisuudessa, ja se on tietenkin äärimmäisen tärkeää Suomen puolustuksen kannalta niin kuin koko Euroopassakin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

Oikeastaan kysymykseni kuuluisi nyt hiukan ehkä ohi tämän asiayhteyden, mutta kun nyt sitten näitä puolustusteollisuuksia nostetaan ylös ympäri Euroopan varsinkin Nato-maissa, niin monta kertaa nämä isot investoinnit eivät saa lainaa tai niitten on vaikea näitä isoja investointeja yleensä rahoittaa, ja on ollut esimerkiksi tässä puheita siitä, voisiko Euroopan investointipankki EIP olla nyt sitten lainantakaaja tässä. Haluaisinkin tiedustella näistä, onko tällaisia keskusteluja käyty nyt ympäri Eurooppaa, että mistä nämä isot puolustusteollisuuden hankkeet voisivat sitten saada rahoitusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Häkkänen, enintään kolme minuuttia.

16.20 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin Naton toimintakyky perustuu kahteen asiaan, siis siihen, että länsimaat ovat yhtenäisiä ja päättäväisiä viestien siitä koko ajan, ja toinen on se, että sisällöllinen rakenne Natossa on sellainen, että kaikki se päättäväisyyden viestintä voidaan oikeasti toimeenpanna ja nopeasti. Venäjän sotilastiedustelu ja Kiina ja muut kyllä tutkivat tätä koko ajan, minkälainen komento-rakenne, joukkorakenne, materiaaliset valmiudet, varastot, joukkojen ryhmitysalueet, logistiikkareitit ja kaikki muut ovat, ja sen takia tässä nyt tehdään ihan oikeasti todella paljon töitä jäsenvaltiokohtaisesti ja sitten Nato-yhteistoiminnoissa, ja myös EU-rintama on erittäin tärkeä, military mobility ja monet muut.

Kriisinhallintaveteraanien osalta puolustushallinto tukee ja kannustaa STM:ää etene-mään tässä vauhdilla. Tiedämme asian merkityksellisyyden ja painavuuden. Koneet saa-daan Romaniasta takaisin, jos tilanne niin vaatii. Tämä ei heikennä kansallista puolustusta. Naton valmiusjoukot ovat eri asia kuin se, mistä nyt puhutaan, mitä Harkimo täällä nosti esiin, se on eri asia. On eri asia puhua Nato-tehtävissä laajemmin reserviläisten roolista. Kuten puolustusvaliokunnan jäsenet tietävät, se asia on erillisessä prosessissa, joka huolel-la katsotaan laajemmin. Se ei liity tähän, ja sen takia sitä ei tuossa selonteossa pitänyt ol-lakaan, koska se on ihan eri asia.

Nato-rauhanturvaaminen: Siitä käydään ajankohtaista keskustelua erittäin voimakkaas-ti, koska nyt kaikki fokus liittyy erityisen voimakkaasti tietysti Ukrainaan mutta myös lähialueisiin. Eli moni perinteinen suuri rauhanturvaamismaa katsoo nyt, mihin resurssit riit-tävät, mikä on Afrikan rooli. Tätä samaa me teemme nyt myös yhdessä liittolaisten ja EU-kumppaneiden kanssa.

Edustaja Niemelle: Itsepuolustus-oikeus on kaikilla näillä koneilla. Jos on suora, välitön yhteys siihen, että nyt on jo toisen koneen kimppuun käyty, niin silloin voidaan myös vas-tata tuleen. Nämä ovat siis Naton voimankäyttösääntöjä, mitkä ovat suurin piirtein samat kuin mitkä meidän aluevalvontatoiminnoissa myös omassa ilmatilan valvonnassa ja muis-sa. Eli kavereilla on siellä ihan riittävät pelimerkit.

Edustaja Räsänen kysyi Maavoimien esikunnasta. Me ollaan puoli vuotta valmisteltu Suomen näkökulmaa, minkälainen komentorakenne tarvitaan, kun Pohjolaan tulevat Na-ton laajat aluevastuut. Sen takia me tuotiin julki tämä esitys, että me nyt tällainen Nor-folkin alainen ala, maavoimien johto ja esikunta, tarvitaan maasodan johtamiseen Pohjois-Euroopassa. Me halutaan se kohtuunopeasti, Washingtonin kokoukseen mennessä, jotta päästään sitten integroimaan puolustusta. Samoin kuin muistetaan tällainen konsepti kuin Forward Land Forces, me myös ollaan esitetty näkemys, että Suomeen pitää sotilaa-lisen painostuksen tilanteessa kyetä rakentamaan tällainen nopeiden joukkojen maahan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

saapumisen mekanismi, esikuntasuunnittelutoiminnot, ja olen avannut muun muassa Naton kokouksessa tiedotustilaisuudessa tämän aiemminkin.

Edustaja Kyllöselle: Reserviläiset Nato-tehtävissä, tämä on iso kysymys. Tästä nyt meillä on valmistelua käynnissä, ja puolustusselontekoprosessin yhteydessä tästä käydään laajempi keskustelu, kuten kaikista muistakin kuohuttavista ja vähemmän kuohuttavista reserviläiskysymyksistä käydään siinä yhteydessä keskustelu.

Edustaja Strand, Ruotsin kollegaa tapaan viikoittain, välillä jopa päivittäin, ja tästäkin asiasta on keskusteltu ja huoltovarmuuskysymyksestä. Ruotsi-yhteys tulee olemaan meille erittäin iso juttu.

Puolustusteollisuuden osalta on käynnissä Euroopassa ja kotimaassa merkittävä määrä asioita. Muun muassa rahoitukselliset kysymykset ovat meidän EU-politiikan edunvalvonassa yksi keskeinen kysymys, josta Sinuhe Wallinheimo kysyi tässä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt siirrymme sitten puhujalistaan, ja kuten olette huomanneet, niin kolmen minuutin puheenvuoroista on kysymys. — Nämä aloittaa edustaja Piisinen.

16.24 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvoimat osallistuu Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen air shielding -tehtävään Romaniassa, Bulgariassa sekä Mustallamerellä ja Naton pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin Itämerellä vuonna 2024. Suomelle on tärkeää osoittaa konkreettisesti sitoutumista ja vastuunkantoa liittokunnan pelotteesta ja puolustuksesta koko liittokunnan alueella. Tehtäviin osallistuminen on osa liittokunnan taakanjakoa, ja se edistää myös Suomen nopeaa Nato-integraatiota. Yhteisen puolustuksen tehtäviin osallistuminen viestii myös yhtenäisyydestä.

Kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetun lain 3 §:n mukaan ennen 2 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä valtioneuvoston on kuultava eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa, jos apu tai toiminta voi sisältää sotilaallisten voimakeinojen käyttöä. Jos päätös koskee erityisen vaativaa tilannetta, valtioneuvoston on ennen päätöksentekoa kuultava eduskuntaa antamalla sille asiasta selonteko. Osallistumista air shielding -tehtäviin ja miinantorjuntaosaston toimintaan on pidettävä lain 3 §:ssä tarkoitettuna erityisen vaativana tilanteena.

Riski- ja uhka-arvion perusteella nykytilanteessa toimintaan ei sisälly merkittäviä riskejä, mutta tehtävien aikana tilanteen muuttumista vaativammaksi ei voida poissulkea. Mahdollisesti kiristyvässä turvallisuustilanteessa suoraa sotilaallista uhkaa Naton miinantorjuntaosastoa tai air shielding -tehtäviä suorittavia osastoja vastaan ei myöskään voida poissulkea. Tehtäviä suorittavat hävittäjät ja miinantorjunta-alukset ovat aseistettuja, ja toimintaan voi liittyä sotilaallisten voimakeinojen käyttöä. Osallistuminen on ulko- ja turvallisuuspoliittisesti merkittävää.

Arvoisa rouva puhemies! Osallistuminen operaatioihin riskeistä huolimatta on tärkeää ja Suomen edun mukaista. Saamme operaatioalueelta tärkeää ja ajankohtaista tiedustelutietoa ilman välikäsiä. Samalla uutena Naton jäsenenä pääsemme harjoittelemaan osaamme liittokunnan eri tehtävissä.

Kiitokset valtioneuvostolle ja puolustusministeri Häkkäselälle tästä selonteosta. On tärkeää, että ulkoasiainvaliokunta ja eduskunta pidetään ajan tasalla merkittävistä Natoon liittyvistä yhteisistä operaatioista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Kari.

16.27 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen saanut toimia puolustusvaliokunnassa nyt 13 vuotta, kohta alkaa 14. vuosi. Tähän pätkään tasavallan historiaa mahtuu monenlaista ulko- ja turvallisuuspoliittista aikaa myös meidän omien toimien aikana, jolloin maailmantilanne oli suotuisampi, niin sanottu puolustusvoimauudistus reilu kymmenen vuotta sitten, sen jälkeen uudelleen suorituskyvyn nostot tälle päivälle, jota elämme — tarpeellisia tekoja, joissa huomionarvoista on se, että tässä salissa niistä teoista on ollut laaja yksimielisyys. Olemme pystyneet nostamaan suorituskyykyämme vuoden 2014 jälkeen käytännössä yksimielisillä päätöksillä: kalustohankintoja, lainsäädäntöuudistuksia, kansainvälistä yhteistyötä, kahdenkeskistä ja monenkeskistä sotilasyhteistyötä, myös puolustusliitto, sotilasliitto Naton kanssa tehtävää laajamittaista yhteistyötä myös yli rauhankumppanuusyhteistyön, transatlanttista yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa kahdenkeskisenä ja monenkeskisenä muun muassa Ruotsina kanssa. Näitä isoja tekoja on saatu aikaan, niitä on tehty, ja nyt Nato-jäsenyyden jälkeen tämä historiallinen vaihe, että me näytämme liittokunnan muille jäsenille, että Suomi on valmis auttamaan. Tämä paljon puhuttu muskettisotureiden periaate, yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta, toteutuu nyt ensimmäistä kertaa myös Suomen ollessa puolustusliitto, sotilasliitto Naton jäsen.

Haluan tässä omassa puheenvuorossani korostaa keskeisesti tähän kokonaisuuteen liittyvää, mielestäni kaikkein tärkeintä yksityiskohtaa, ja se on se, että tässä talossa puolustukseen liittyvät keskeiset ratkaisut tehdään laajalla yhteistyöllä yli hallitus—oppositio-rajojen. Se on ollut suomalainen perintö sotiemme ajan veteraaneilta, niiltä veljiltä ja siskoilta, jotka tätä tasavaltaa ovat palvelleet parlamentissa viime sotiemme jälkeen, ja siitä periaatteesta mielestäni kannattaa pitää tiukasti kiinni erityisesti myös näinä aikoina.

Nyt ulko- ja turvallisuuspoliittinen selontekotyö on kovaa vauhtia käynnissä. Toivon tässä, kun puolustusministeri on paikalla, että erilaiset avaukset puolustuksemme rakentamiseen liittyen käydään hyvässä yhteistyössä täällä talossa ja pystytään rakentamaan yhteisten haasteiden ja päivien aikoja vastaan myös oma yhteinen vastauksemme. Se vastaus on tänään täällä salissa sanottu moneen kertaan: Suomi ei aio asettautua minkään ulkoisen toimijan — tässä tapauksessa Venäjän — vaikutuspiiriin, vaan pidämme omasta suvereniteetistamme kiinni. Näytämme sen myös oman puolustuksemme osalta ja näytämme ennen kaikkea sen sillä, että teemme näitä asioita yhdessä. Tässä tasavallassa on käytännössä aina yksi hallitus kerrallaan, mutta mikä hienoa, myös aina yksi ja yhteinen eduskunta, joka näissä asioissa on se viimeinen lukko. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

16.31 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Ehkä tässä nimenomaisessa operaatiossa, mikä liittyy nyt erityisesti Romanian, Bulgarian ja Mustanmeren alueella tehtävään, näkyy nimenomaisesti se liittoutumisen vastavuoroisuus, että annamme jotain, jotta mekin sitten tulevaisuudessa, jos tulee kriisitilanne tai ihan minkälainen turvallisuusuhka vain, pystymme saamaan liittolaisiltamme siihen tukea. Toivottavasti, kun tulevaisuudessa sekä Nato-sofa-sopimus että DCA-sopimus saadaan vahvistettua, avun vastaanottaminen myös näissä suhteissa liittolaisilta toimii saumattomasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

Ehkä tässäkin keskustelussa nimenomaan riskin sietämisestä ja avoimesta tiedotuksesta kansalaisten suuntaan kannattaa erityisesti pitää kiinni. Silloin, kun Venäjä hyökkäsi tai oikeastaan laajensi sotaansa Ukrainassa, kansalaiset hyvin nopeasti näkivät sen, että liittoutuminen on välttämätöntä suomalaisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaamiseksi. Otaksun myös kansalaisten tietäneen sen, että liittoutumiseen ja liittokunnan jäsenyyteen liittyy myös riskejä, vaikka ne tuovat turvallisuutta, mutta tätä ei nimenomaisesti kannataisi väheksyä, koska tähän operaatioon mutta myös laajemmin Nato-jäsenyyteen liittyy aina riskejä ja varsinkin nyt tässä turvallisuuspoliittisesti erittäin tulenarassa tilanteessa.

Meillä aikanaan, kun YK-operaatioihin on lähetetty suomalaisia, heitä on valitettavasti siellä myös menehtynyt. Koskaan näissä tällaisissa sotilasoperaatioissa ei voida täyttää turvallisuutta taata, vaan menehtymät saattavat olla mahdollisia, joten ehkä tämänkin keskustelun nostaminen julkisuudessa olisi yksi keino sille, että myös kansalaisten kriisinsietokyky vahvistettaisiin ja he näkisivät myös sen, että Nato-jäsenyys ei ole pelkästään verrattavissa siihen buffetpöytään, että otetaan vain itsellemme niitä kivoja asioita vaan siinä on oikeasti myös vakavia yhteiskunnallisia vaikutuksia, erityisesti Suomen asevoimille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strand poissa. — Edustaja Bergbom.

16.33 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten valtioneuvoston selonteossa eduskunnalle todetaan, Puolustusvoimien on tarkoitus osallistua Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen pysyvän miinantorjuntaosaston tehtäviin Itämerellä Katanpää-luokan aluksella ja Naton rauhanajan yhteisen puolustuksen air shielding -tehtäviin Romaniassa, Bulgariassa sekä Mustallamerellä. Tähän air shielding -operaatioon meiltä lähtisi sitten kahdeksan Hornetia ja enintään sata sotilasta.

No, tästä ehkä herää suomalaisten keskuudessa tavallaan kolme keskeistä kysymystä:

Eli minkä takia tämä tehdään? Minkä takia Suomi osallistuu? No, kuten täällä salissakin on moneen kertaan todettu, Suomi ei tosiaan ole vapaamatkustajana Natossa vaan osallistuu sen rauhanajan toimintoihin ja yhteiseen puolustukseen ja siten osoittaa myös kaikille muille Nato-kumppaneille, että meillä on kyvykkyyttä tukea myös muita, ja silloin meillä on myös valmius odottaa sitä muilta, kun/jos sellainen tilanne on, että me sitä tarvitsemme.

No, sitten toinen kysymys voi tietysti olla, mitä hyötyä tästä on, että Suomi lähettää. Kuten äsken totesin, sillä osoitetaan tukea näille muille jäsenmaille ja näytetään myös sitten mahdollisille haastajille, esimerkiksi Venäjälle, että täällä on valmius vastata, että ei kannata edes yrittää, ja tämä on aivan keskeinen hyöty. Toisaalta myöskin tämä tuo osaamista ja kokemusta meille suomalaisille, Puolustusvoimien henkilökunnalle ja hävittäjälentäjille, tällaisilla alueilla operoinnista, mikä ei ole ollut suomalaisille tuttua lähtökohtaisesti.

Ja sitten kolmantena kysymyksenä on varmasti se, onko näillä meidän koneilla sitten oikeus esimerkiksi itsepuolustukseen, jos niiden kimppuun käydään siellä. Kuten ministeri täällä totesi, juuri näin on eli heillä on valmius vastata voimankäyttöön, jos meidän koneisiin pyritään iskemään esimerkiksi Venäjän toimesta, eli on itsepuolustuskkyky. Sitten toisaalta Suomen oma puolustuskkyky: Vaarantuuko se sen osalta, kun Suomi nyt lähettää nämä kahdeksan hävittäjää ja miinantorjunta-aluksen? Ei vaarannu. Kuten puolustusministeri tässä salissa meille totesi, Suomella on mahdollisuus vetää, sanotaan, todella pahassa tilanteessa nämä koneet takaisin tänne oman kotimaan puolustuksen tarpeisiin, mikäli tam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 9/2024 vp

möinen tilanne jostain syystä tapahtuisi. Kukaan meistä ei sitä tietenkään toivo, mutta semmoinen mahdollisuus on olemassa, niin sanottu force majeure -pykälä. Eli huoli pois.

Kun osallistutaan yhteiseen puolustukseen, niin se tosiaan tarkoittaa yhteistä puolustusta, ja nyt Suomi näyttää oman kyvykkyytensä. Sitäkään ei pidä kyllä pitää itsestäänselvyytenä noin niin kuin globaalilla tasolla, että 5,5 miljoonan ihmisen kansa lähettää tuosta vaan kahdeksan konetta ja vielä yhden aluksenkin merelle partioimaan yhteisen puolustuksen eteen. Se on aika kova suoritus 5,5 miljoonan ihmisen kansalta, Suomelta, ja siitä voidaan yhdessä olla kyllä aika ylpeitä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.